

GENIO E BOTTEGHE NELL'ARTE EUROPEA

Frammenti d'arte dai manuali di Storia Ceca

Tomas Velimsky - Vaclava Korcova - Eva Zalahova et al, Dejepis 7, Stredovek a pocatky nove doby, Ucebnice pro zakladni skoly a viceleta gymnazia, Plzen 2009.

Frantisek Capka - Libor Vykoupil, Dejepis, Novovek (pro 8. rocnik zakladni skoly a tercie viceletoho gymnazia), Brno 2013

Frantisek Capka, Dejepis, moderni dejiny pro 9. rocnik zakladni skoly a kvartu viceletoho gymnazia), Brno 2010

Publisher: Nakladatelství Fraus, Eduarda Benese 72, 301 00 Plzen; e-mail: info@fraus.cz

Publisher: Nova skola, Bratislavská 23d, 602 00 Brno; e-mail: nns@nns.cz

Publisher: Nova skola, Bratislavská 23d, 602 00 Brno; e-mail: nns@nns.cz

1306
Zavražděním Václava III. v Olomouci vymřel rod Přemyslovců po meči.

1306-1310
Soupeření o český trůn mezi Jindřichem Korutanským a Rudolffem Habsburským, zvaným „Kaše“.

1310-1346
Jan Lucemburský českým králem.

1312
Templářský řád zrušen, vedoucí představitelé upraveni.

1328
Rod Kapetovců vymřel v přímé linii. Nárok na francouzský trůn vznesl anglický král Eduard III.

1337-1453
Stoletá válka mezi Anglií a Francií.

1344
Povstání pražského biskupství na arcibiskupství, položení základního kamene ke Svatoštické katedrále.

1346
V bitvě u Kresčaku padl Jan Lucemburský.

1346-1376
Karel IV. českým a římským králem.

České země a střední Evropa v době Karla IV.

Svatý Jeroným, obraz Mistra Theodorika (Theodorika) z kaple sv. Kláry na Karlštejně.

Kaple sv. Kláry na Karlštejně.

Hrad Karlštejn.

Kostel Panny Marie v Norimberku.

VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK

Gotické malířství a sochařství

Kostely a kaple zdobily nástěnné i deskové obrazy. Ty byly malovány na podklad vytvořený ze skližených dřevěných prken. Sochy přestaly být součástí zdí a sloupů, staly se samostatnou ozdobou církevních staveb. Běžné byly nadále i knižní iluminace.

Pro gotiku je typické, že jsou sochy mnohobarevné (polychromované).

Piety představují Pannu Marii s Kristovým tělem sňatým z kříže.

Madony zobrazují Pannu Marii s malým Ježíškem.

Socha sv. Václava

Pieta z Českého Krumlova

Madona z Českého Krumlova

Shrňte, čím byly zdobeny gotické katedrály a kostely. V gotice vznikaly především sochy s náboženskou tematikou. Jmenujte jejich konkrétní příklady. Rozhodněte, která socha může být spojována s Vánocemi a která s Velikoncemi. Svůj názor zdůvodněte. [076] Jmenujte příklady gotického malířství u nás. [077] Vyhledejte, kde je socha sv. Václava umístěna.

Rozvoj středověké vzdělanosti

Vzdělanost se v období gotiky neomezovala jen na kláštery a významné kostely, ale posouvala se i do měst. Vyšší vzdělávání poskytovala první vysoká učení, **univerzity**. Ty měly čtyři fakulty. Na fakultě artistické zdokonalovali studenti své všeobecné vzdělání v latině, filosofii, ale i v matematice či hudbě. Poté se mohli na zbyvajících fakultách zaměřit na studium práva, lékařství nebo teologie (náboženství). Univerzitní výuka probíhala v latině, která zůstávala společným jazykem evropských vzdělanců. V jednotlivých zemích ale začala vznikat také literatura v národních jazycích.

Jak se označovala první vysoká učení? Vysvětlete, co jsou fakulty. Jaké fakulty musel tehdy vystudovat student, který se chtěl stát lékařem?

Shrnutí

Gotické stavitelství pochází z Francie. Jeho hlavními znaky jsou lomený oblouk, odlehčené zdivo a velká okna. Gotika na nás dodnes působí prostřednictvím pozůstatků chrámů, hradů i měšťanských domů.

1 Proč se gotickému období říká „věk katedrál“?

2 Jmenujte konkrétní příklady gotického umění a vzdělanosti. Svá tvrzení podložte obrázky nebo texty.

Statue sv. Katerina.

Madona z Českého Krumlova.

Pieta z Českého Krumlova.

Relikviář, schránky na ostatky světců, také podléhaly módním trendům. Některé gotické relikviáře svým věžovitým tvarem napodobovaly katedrály.

Budova pražské nemocnice U Apolináře pochází z 19. století. Je postavena v novogotickém slohu. Vypočítejte, jak vzniklo toto označení.

1347-1352
Morová epidemie v Evropě.

7. 4. 1348
Založena pražská univerzita.

1348
Karel IV. ustanovil vznik zemí Koruny české.

1355
Karel IV. korunován císařem Svaté říše římské.

1356
Zláta byla císařem Karla IV.

1378-1419
Vláda Václava IV.

1380
Mor v Čechách.

1393
Smrt Jana z Pomucku (Nepomuckého).

1416
První společné zprávy o příchodu Romů na naše území.

1431
Upětí Jany z Arku.

1453
Angličané zřídili všechna území ve Francii kromě přístavu Calais (Kale).

Gotické památky v Evropě.

Svatoštická katedrála v Praze, exteriér.

Svatoštická katedrála, interiéru.

Karlův most.

Svatoštická kaple ve Svatoštické katedrále.

Kostel Panny Marie Sněžné na Novém Městě pražském.

Deskový obraz z doby Karla IV.

Katedrála ve městě Uppsala (Uppsala), Švédsko.

Vieňská katedrála Stephansdom (Stephansdom), Rakousko.

Katedrála v Chartres (Chartres), Francie.

Katedrála ve městě Le Mans, Francie.

Katedrála v Miláně, Itálie.

Katedrála ve městě León, Španělsko.

Katedrála v Košicích, Slovensko.

1347-1352
Morová epidemie v Evropě.

7. 4. 1348
Založena pražská univerzita.

1348
Karel IV. ustanovil vznik zemí Koruny české.

1355
Karel IV. korunován císařem Svaté říše římské.

1356
Zláta byla císařem Karla IV.

1378-1419
Vláda Václava IV.

1380
Mor v Čechách.

1393
Smrt Jana z Pomucku (Nepomuckého).

1416
První společné zprávy o příchodu Romů na naše území.

1431
Upětí Jany z Arku.

1453
Angličané zřídili všechna území ve Francii kromě přístavu Calais (Kale).

Svatoštická katedrála v Praze, exteriér.

Svatoštická katedrála, interiéru.

Karlův most.

Svatoštická kaple ve Svatoštické katedrále.

Kostel Panny Marie Sněžné na Novém Městě pražském.

Deskový obraz z doby Karla IV.

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia

Con il contributo del
Programma Jean Monnet
dell'Unione Europea

GENIO E BOTTEGHE

Tomas Velimsky - Vaclava Korcova - Eva Zalohova et al, Dejepis 7. Stredovek a pocatky nove doby. Ucebnice pro zakladni skoly a viceleta gymnazia. Plzen 2009.

Frantisek Capka - Libor Vykoupil, Dejepis. Novovek (pro 8. rocnik zakladni skoly a tercie viceletho gymnazia). Brno 2013

Frantisek Capka, Dejepis, moderni dejiny pro 9. rocnik zakladni skoly a kvartu viceletho gymnazia). Brno 2010

Publisher: Nakladatelství Fraus, Edvarda Benese 72, 301 00 Plzen; e-mail: info@fraus.cz

Publisher: Nova skola, Bratislavská 23d, 602 00 Brno; e-mail: nns@nns.cz

Publisher: Nova skola, Bratislavská 23d, 602 00 Brno; e-mail: nns@nns.cz.

RENEŠANCE A HUMANISMUS

Studovali antické památky i svět kolem sebe. Svě výtvoři, na rozdíl od středověkých umělců, hrdě podepisovali. Někteří se dokonce sami zpodobnili ve svém díle.

Vyvěte, jak rozumíte tomu, když se o někom mluví jako o „renesančním“ člověku. Co vyjadřovali renesanční umělci tím, že na rozdíl od svých předchůdců díla podepisovali?

Leonardo da Vinci [vine] se snažil vyvinout ideální proporce lidského těla. Pracoval podle živých modelů, aby se jeho obrazy a sochy blížily skutečnosti. On, stejně jako další renesanční umělci, své obrazy a sochy pečlivě promyšlel a propočítával. Svě nápady a poznatky z různých vědních oborů si zaznamenával. Zabýval se i návrhy různých strojů.

Které z kreseb dokazují Leonardovu znalost anatomie? Ve které kresbě propočítával ideální proporce lidského těla? Zdvodněte, proč malil potřeboval znát jeho stavbu. Rozpoznáte, kterým technickým problémem se zabýval. C105 Kdy Leonardo žil? M104A Ve kterých městech tvořil?

Michelangelo Buonarroti [mikelandželo buonaroty] obdivoval na antických předchůdcích dokonalou souměrnost a harmonii. Svou tvorbu usiloval vyjádřit i vnitřní krásu a velikost člověka.

Jak je zpodoběn Bůh? Co se na obraze stane v příštím okamžiku? Dokonou se prsty, nebo bude pohyb rukou směřovat od sebe?

Z velkého zřídla, z hvězdy nejjasnější noc z dálek zapaluje světla svá... (Uryvek z Michelangelovy básně)

Z úkazu Michelangelovy tvorby odvoďte, kterým uměleckým oborům se věnoval.

Shrnutí:

Renesanční umělci byli všestranně talentovanými osobnostmi. Ve svých dílech zachycovali především radostné stránky života. Snažili se vystihnout krásu člověka a přírody.

1 Zdvodněte, proč renesance vznikla právě v Itálii.
2 O co usilovali renesanční umělci ve svých dílech? Jak se odlišovali od umělců z předchozích dob?

Sandro Botticelli [botičeli] – Zrození Venus, Florencie (kolem r. 1485)

Leonardo da Vinci – Mona Lisa, Florencie (1503–1508)

Francisco Petrarca – Čarodějka Isabella Benucci (r. 1548)

Leonardo da Vinci – Poslední večeře, Milán (kolem r. 1497)

Pieter Bruegel – Škola smrti, Brno (r. 1568)

Jan van Eyck – Kristus v káňce, Brno (r. 1539)

Janez Chambard [šambard], Francie (kolem r. 1547)

Abrecht Dürer [durer] – Dítě, německé země (r. 1502)

Palác a klášter Escorial [eskorial], Španělsko (kolem r. 1563)

A – Renesanční Itálie

B – Renesanční památky v Evropě

Císařská koruna Rudolfa II.

Bartholomeus Spranger [bartolomeus spranger] – Hermés a Athéna (freska z r. 1585)

Adrian de Vries – busta [bysta] Rudolfa II. (r. 1607)

Náhrobní kámen Tycha Braha v Týnském chrámu

Stolní hodiny

Adrian de Vries – Venuše a Adonis

Giuseppe Arcimboldo – Rudolf II. jako římský bůh čtyř ročních období Vertumnus (r. 1591)

Španělský sál Pražského hradu

- 1572**
Bartolomějská noc, vraždění hugenotů ve Francii
- 1575**
Maximilián II. ústně potvrdil Českou konfesi vyznání českých evangelíků.
- 1576–1611**
Vláda Rudolfa II.
- 1579–1594**
Vydána Bible králická
- 1581**
Sever Nizozemska vyhlásil nezávislost na Španělsku.
- 1588**
Vítězství Anglie nad flotilou španělské „nepremozitelné armády“
- 1589–1610**
Jindřich IV. Navarský králem Francie
- 1598**
Edikt nantský Jindřicha IV. zaručil náboženskou svobodu ve Francii.
- 1609**
Majestát Rudolfa II. povolil náboženskou svobodu v Čechách.

NELL'ARTE EUROPEA

Frammenti d'arte dai manuali di Storia Ceca

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia

Con il contributo del Programma Jean Monnet dell'Unione Europea

